

† MACARIE DRĂGOI

Episcopul românilor din Europa de Nord

**În misiune
pe tărâmul vikingilor**

Mărturiile unui episcop pelerin

POLIROM
2022

© Fundația Episcop Macarie Drăgoi, 2022

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: Preasfințitul Părinte Episcop Macarie în misiune pe durata verii, dincolo de Cercul Polar, în Norvegia, 25 iunie 2021

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700505

București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1, sector 4, 040031, O.P. 53

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

DRĂGOI, MACARIE

În misiune pe tărâmul vikingilor: mărturiile unui episcop pelerin / Macarie Drăgoi, Episcopul românilor din Europa de Nord. – Iași: Polirom, 2022

ISBN 978-973-46-9250-7

821.135.1

2

Printed in ROMANIA

Cuprins

<i>Cuvânt-înainte</i>	5
Peregrinând prin întunericul Nordului.....	7
Sfinții Ocrotitori ai Episcopiei Europei de Nord.....	10
Cu ochii către cer, pășind pe urmele Sfinților	14
Glasul curatei bucurii.....	20
Liturghia căprioarelor	24
În căutarea luminilor polare	28
Mângâiere părintească	33
Crucea de gheață	38
Crucea de piatră de la Tyresö.....	43
Crucea Sfântului Ioan Maximovici	47
Tot bănuțul văduvei.....	49
Nevăzuții ctitori ai Centrului episcopal din Stockholm.....	53
Cele mai frumoase complimente	56
Între lumi.....	61
Confuzii amuzante	71
Engolpionul.....	73
Triskaidekafobia.....	78
Consola cu emoticoane	81
Dincolo de Cercul Polar	84
Român în Groenlanda	87
Episcopul... urșilor polari?!	92

Un preot pentru delfinii din Insulele Feroe	95
„E muncă de apostolat aici...”	101
Un Crăciun la Reykjavik, în Islanda	104
Dincolo de hotare. Îndepărtata Finlandă	107
Pierduți în Marea Baltică.....	111
Martor al unei minuni a Maicii Domnului.....	121
Binecuvântările Maicii Domnului. O poveste despre dragoste și curaj.....	125
Stăpâna Fiordurilor și Primitoarea străinilor și a inimilor îndurerate	134
Din minunile Cuvioasei Parascheva săvârșite cu românii din Scandinavia.....	138
O minune a Sfântului Pantelimon, Doctorul fără de arginți	141
Cu Sfântul Mare Mucenic Efrem cel Nou în autobuz.....	145
Diaconul ceresc.....	149
Daruri pentru copii mici... și mari	152
Florile episcopului.....	154
Seniorii centenari	157
Ierarhia inimii	160
„Când boierii nu-s acasă...”	163
Păpușa	167
Gică	170
Solidaritate cu cei nedreptățiți.....	173
Familia Nan	177
Dragostea unei mame	181
Tragedii ascunse	187
Pruncii binecuvântărilor cerești	193
Ocrotitorii cerești	197
Alături de copiii săraci.....	202
Tineri neprihăniți	206
Cronica unei legături de suflet.....	211

Monahism ortodox scandinav.....	219
Convertiții scandinavi.....	222
Un Botez neașteptat	232
Primejdii de tot felul	235
Rugăciunea de obște pentru semenul aflat în nevoie.....	240
O mare încercare	248
Pocăința lui Viorel	251
La strana Părintelui Efrem Filotheitul	255
Scatoalca... plină de bunătate	258
Mitropolitul Pavlos sau singurătatea atletului lui Hristos.....	262
Un prieten athonit: Monahul Gherasim Prodromitul.....	265
Gabriela Melinescu sau acasă printre străini	267
Un e-mail regăsit	270
Cu dragoste în Hristos, din Ljubljana	277
Pe urmele iubitorilor satului românesc	281

Pierduți în Marea Baltică

Calea Varegilor

Timp de câteva secole, cândva între anii 800 și 1100, varegii (o altă denumire istorică a vikingilor scandinavi, provenind de la cuvântul de origine proto-nordică *væringjar*, care în traducere liberă înseamnă „cei care au depus jurământul de credință”), creștinați, coborau de pe coastele și din insulele scandinave spre Cetatea cetăților, Constantinopolul sau Miklagård – Orașul cel Mare, care strălucea în deplina sa glorie. Curajul și îndemânarea lor războinică erau la mare căutare, mai ales datorită isprăvilor lor din Rusia Kieveană, varegii reușind cu timpul să-și impună hegemonia peste triburile slave, așa cum aflăm din celebra *Cronică* a lui Nestor (cca 1113), și legându-și astfel pentru eternitate destinul istoric de formarea poporului rus.

La Constantinopol vikingii alcătuiau unități de elită sau chiar garda imperială. Primii varegi apar în surse istorice de la mijlocul secolului al IX-lea, când se menționează că au fost în slujba împăraților Teofil (829-842) și Mihail al III-lea (842-867). Însă consacrarea lor are loc abia sub domnia bazeleului Vasile al II-lea (976-1025), cel care i-a organizat pe nordici într-o adevărată gardă cu sediul la Constantinopol, unde au ajuns să formeze una dintre unitățile de elită ale apărării orașului, sarcina lor cea mai importantă fiind să protejeze persoana împăratului. Fiind un fel de gărzi de corp ale

conducătorului, înarmați cu topor, sabie și scut, ei îl însoțeau pe acesta la paradele militare, la procesiunile religioase sau în călătorii. Erau însă în subordinea unui *akolouthos*, un ofițer care era mâna dreaptă a împăratului, iar acesta era întotdeauna bizantin. De asemenea, varegii au ajuns să fie folosiți pe scară largă și în războaiele pe care bazileul le purta, în cele din urmă ei nemaifiind aleși doar pe criteriul apartenenței etnice la popoarele scandinave, după cum arată mărturiile din jurul celei de a patra Cruciade (1202-1204), în care se povestește despre rezistența eroică a varegilor (numiți cu această ocazie „danezi”) în fața asaltului cruciaților francezi asupra palatului imperial din cartierul Vlaherne din Constantinopol.

Calea varegilor înspre „orașul lui Dumnezeu” trecea deseori prin ținuturile locuite de strămoșii noștri. Pare-se că într-una din aceste călătorii un vareg a intrat în conflict cu unul sau mai mulți valahi și a fost ucis. Pierderea sa este consemnată pe o piatră runică ce datează din jurul anului 1050, descoperită în cimitirul Sonjhem de pe Insula Gotland (care etimologic înseamnă insula goșilor) din Marea Baltică, unde presupușii valahi (denumiți în sursele scandinave *blökumenn*) sunt invocați într-un scurt blestem. Pisania s-ar traduce aproximativ astfel: „Hróðvísl și Hróðelfr au ridicat monumente funerare în memoria celor trei fii ai lor. Acesta e în memoria lui Hróðfúss. *Blökumenn* l-au trădat într-o expediție. Dumnezeu să ajute sufletului lui Hróðfúss și să-i răsplătească în același fel pe cei care l-au trădat”.

Această insulă situată la circa 100 de kilometri în largul Mării Baltice, locuită încă din Epoca fierului, cândva cel mai mare centru comercial maritim al Nordului și care mai este cunoscută și ca „insula comorilor vikinge” datorită numeroaselor descoperiri arheologice legate de epoca vikingă, a avut la un moment dat un rol important în dezvoltarea Ortodoxiei nordice. Spre exemplu, în orașul cel mai important din Gotland, Visby, s-au descoperit în 1971 ruinele unei

biserici rusești de la începutul secolului al XII-lea, consacrată Sfântului Ierarh Nicolae al Mirelor Lichiei, făcătorul de minuni. Existența rușilor pe aceste meleaguri nu era întâmplătoare, legăturile comerciale dintre Gotland și Novgorod fiind consemnate în documentele vremii. Pe o piatră runică din acea epocă se menționează că și varegii creștini de pe Gotland aveau un stabiliment în Novgorod, cunoscut sub numele de Gutagård, dar și o biserică afierosită Sfântului Rege Martir Olav, Luminătorul Norvegiei, care a dăinuit câteva secole. Deci se pare că biserica Sfântului Nicolae și gospodăriile adiacente erau locuite de negustorii ruși novgorodieni alături de familiile lor.

Legătura varegilor cu lumea ortodoxă se estompează treptat, ajungând să înceteze în secolul al XV-lea, perioadă în care aflăm că un incendiu a distrus și bisericuța novgorodiană de pe actualul teritoriu suedez. Condamnată la uitare, fiindcă pe locul ei se ridică treptat un han, care poartă denumirea de „Așezământul rusesc”, ea este descoperită din întâmplare în anii '70, când actualul proprietar al clădirii găsește un document vechi ce menționează existența bisericuței. De atunci, la subsolul hanului, actualmente restaurant de lux, situat în partea de nord a pieței din orașul Visby, pot fi vizitate aceste ruine ortodoxe. În lespede a bisericii s-a descoperit și un mormânt unde își doarme somnul de veci probabil unul dintre slujitorii sfântului altar. Partea macabră a poveștii este că, fiind proprietate privată, complexul de clădiri își schimbă din când în când proprietarul. Acum câțiva ani, de pildă, fiind scos la vânzare pe un site de imobiliare, complexul de clădiri era anunțat ca o clădire istorică cu vad comercial bun și mormânt „locuit” la subsol.

Sigur, fiind clădire istorică, proprietarii nu au voie să intervină asupra sitului arheologic ce conține ruinele bisericii, însă au dreptul să decidă cui îi permit sau nu accesul acolo. Așa se face că diaspora ortodoxă rusă din Suedia a

fost scandalizată de refuzul noilor proprietari de a permite săvârșirea unei slujbe de pomenire pentru slujitorul ce își doarme somnul de veci în bisericuță și care nu cred că s-a gândit vreodată că va deveni exponat de muzeu.

De altfel, influențele bizantine de pe Gotland nu se mărginesc doar la bisericuța Sfântului Nicolae. Sunt numeroase mărturii care se observă în arhitectură, picturi murale bisericesti și sculpturi (foarte multe cristelnițe de piatră). Cele mai reprezentative sunt cele descoperite în bisericile din localitatea Garde, aflată în partea de sud-est a insulei, în care se află icoane în cel mai frumos stil bizantin, cele mai cunoscute reprezentându-i pe Sfinții Boris și Gleb, sau cea din localitatea Källunge, în regiunea de nord-est, în care s-a păstrat o serie de fresce ortodoxe de la începutul secolului al XIII-lea. Unii cercetători sunt de părere că și acestea au fost la origine biserici ridicate de negustorii ruși de pe insulă.

Dar anii au trecut. Orașul lui Dumnezeu, Constantinopolul, a căzut în mâinile necredincioșilor, varegii au devenit popoarele disciplinate și domesticite ale Nordului european dezvoltat, iar valahii, bieții de ei, rătăcesc prin toată Europa, departe de casă, într-adevăr parcă urmăriți de vechiul blestem al soților Hróðvísl și Hróðelfr. Puțini dintre ei au ajuns și pe această insulă a Mării Baltice, cea mai mare a regatului suedez. Câteva familii s-au stabilit aici permanent, în rest românii vin doar în perioadele de lucru sezonier, vara întreg Gotlandul transformându-se în locul exclusivist de vacanță al elitelor nordice.

Când am ajuns în 2008 la Stockholm, la cârma noii episcopii, l-am primit sub omofor pe bătrânul preot suedez Andreas Thulesius, convertit la dreapta credință în tinerețe, care coordona misiunea ortodoxă, luându-l și el ca ocrotitor pe Sfântul Ierarh Nicolae, în amintirea stăvechii biserici de piatră de pe insulă cu acest hram. Nu a fost întâmplătoare alegerea marelui arhipăstor din Mira Lichiei, care este patronul marinarilor și

al tuturor celor ce călătoresc pe ape. După întronizare aş fi dorit să îl vizitez şi să îi ofer Sfântul Antimis, însă era atât de bolnav, încât nu a reuşit să mă primească, iar la puţină vreme s-a şi săvârşit întru Domnul. De atunci am preluat eu pastoraţia ortodocşilor din Gotland, cercetând insula şi slujind nevoilor duhovniceşti ale celor câteva familii de români practicanţi şi ale celor care se întâmplă să se afle pasager acolo. Epoca de glorie a negustorilor ortodocşi a apus însă demult, iar în ziua de azi e dificil să descoperi pe Gotland urmele Ortodoxiei de odinioară, dacă nu ai cercetat bine înainte istoria locului.

Bornholm

Tot în Marea Baltică se află Insula Bornholm. Spre deosebire de Gotland, aceasta se află sub autoritatea Regatului Danemarcei. Având forma geometrică a unui paralelogram, poziţionată mai bine decât cea suedeză, Bornholm, locuită în prezent de circa 40.000 de oameni, a constituit în vremea vikingilor un regat aparte, iar mai târziu a adăpostit cea mai mare fortăreaţă militară medievală a Europei de Nord, Hammershus. Acum, ocupaţiile localnicilor sunt mult mai paşnice, ţinând de agricultură, turism şi industrie. Cunoscută azi drept „sursa de inspiraţie a artiştilor danezi”, Insula Bornholm deţine vestigii creştine foarte frumoase, vestitele biserici „rotunde”, o combinaţie arhitecturală între lăcaş de cult şi fortăreaţă, construite în epoca medievală, mai exact la începutul secolului al XIII-lea, gândite astfel pentru a adăposti localnicii şi bunurile lor de invadatori. Din aceeaşi perioadă întâlnim şi o serie de pietre funerare creştine inscripţionate cu caractere runice, cea mai cunoscută având o înălţime de aproape trei metri. Subiect de dispută teritorială între Danemarca şi Suedia în Evul Mediu, Insula Bornholm s-a aflat în timpul celui de-al Doilea Război

Mondial, succesiv, sub ocupație germană și sovietică, perioadă care a lăsat răni adânci în geografia și arhitectura așezărilor, supuse bombardamentelor intense.

Pe insulă sunt stabiliți câteva zeci de români, aceasta oferind mai multe condiții prielnice decât „insula goților”. Misiunea ortodoxă românească de aici, ocrotită de Sfânta Mare Muceniță Marina din Antiohia Pisidiei (prăznuită la 17 iulie), este coordonată de preoții slujitori de la parohia noastră din Copenhaga. Împreună cu ei, îi cercetez pe păstoriții din Bornholm ori de câte ori am prilejul.

Îmi aduc aminte cu drag de un cuplu de tineri de pe insulă, originari din Bacău, Cristian și Alexandra. Familia lor a trăit o tragedie când a pierdut o fetiță la o naștere înainte de termen. Mai au un băiețel de șapte ani. Trauma a fost grea, însă i-am încurajat și, nu după mult timp, Alexandra a rămas însărcinată din nou. Pruncul din pânțece este tot o fetiță.

În fața neprevăzutelor încercări ale vieții, singura noastră cetate de apărare este Biserica, cu zidurile sale nevăzute, dar și de nebiruit. Precum odinioară vechii scandinavi care se refugiau în bisericile rotunde, românii marii risipiri își găsesc refugiul în singura cetate unde devin cetățeni naturalizați prin Botez, în schimbul acesteia cerându-li-se credință și pocăință.

Pe uscat, prin aer și pe apă

Cel mai adesea, în călătoriile mele misionare, datorită distanțelor foarte mari, folosesc ca mijloc de transport avionul. Însă uneori, mai ales în Norvegia, dar și atunci când trec din Suedia în Danemarca, apelez la feribot. Fiecare călătorie cu vaporul e inedită și scandinavii, popor de navigatori, știu să facă din aceasta o experiență foarte plăcută. Mi-au rămas întipărite pe retina inimii câteva locuri pe care le-am vizitat